

Näringsutskottets yttrande 2020/21:NU5y

Vårändringsbudget för 2021

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett näringsutskottet tillfälle att senast tisdagen den 25 maj 2021 yttra sig över Vårändringsbudget för 2021 (prop. 2020/21:99) samt eventuella motioner, i de delar som berör utskottets beredningsområde. Utöver propositionen behandlar näringsutskottet i detta yttrande motion 2020/21:4034 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, KD) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Vårändringsbudget för 2021

Propositionen

I proposition 2020/21:99 Vårändringsbudget för 2021 finns dels ett förslag om att godkänna användningen av ett anslag inom utgiftsområde 24 Näringsliv som rör utskottets beredningsområde (punkt 11), dels ett förslag om att bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avveckla Orio AB genom likvidation (punkt 12) och dels ett förslag om att återkalla bemyndigandet till regeringen att minska statens röst- och ägarandel i Telia Company AB till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget (punkt 13). Vidare finns ett förslag om godkännande av ändrade ramar och anvisningar om ändrade anslag för bl.a. utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv (punkt 14 i denna del) som rör utskottets beredningsområde. Därtill finns ett förslag om att bemyndiga regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2 (punkt 15 i denna del).

När det gäller Telia Company AB (Telia) föreslår regeringen att riksdagen återkallar bemyndigandet till regeringen att minska statens röst- och ägarandel i Telia till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Riksdagen beslutade i april 2019 att bemyndiga regeringen att dels genom deltagande i återköpsprogram öka statens röst- och ägarandel i Telia till högst 41,5 procent av aktierna och rösterna i bolaget, dels därefter minska statens röst- och ägarandel i Telia till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget (prop. 2018/19:40, bet. 2018/19:NU9, rskr. 2018/19:168). Samtidigt beslutade riksdagen att tillkännage för regeringen vad näringsutskottet anført om att regeringen bör se över möjligheterna att på sikt avyttra statens ägande i Telia (bet. 2018/19:NU9 punkt 2, rskr. 2018/19:168). Utskottet anförde vidare i sitt betänkande att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för de slutsatser som kommit fram i översynen.

Telias återköpsprogram är nu avslutat liksom regeringens analys av möjligheterna att på sikt avyttra statens ägande i Telia. Med hänsyn till att bolaget är börsnoterat bör regeringens återkoppling till riksdagen inte dröja.

Återköpsprogrammet av aktier i Telia genomfördes under perioden 2018–2020. I oktober 2019 tillkännagav Telia att styrelsen beslutat att inte genomföra något återköp av aktier för det tredje året i det ursprungligen treåriga återköpsprogrammet. De aktier som återköptes av Telia inom ramen för återköpsprogrammet har dragits in genom bolagsstämmobeslut. Den 10 april 2019 beslutade årsstämman i Telia om en minskning av aktiekapitalet genom en indragning av de egna aktier som till dess förvärvats i återköpsprogrammet samt

ökning av aktiekapitalet genom fondemission. Statens röst- och ägarandel i Telia ökade därmed från 37,3 till 38,4 procent.

Den 2 april 2020 beslutade årsstämman i Telia om en minskning av aktiekapitalet genom en indragning av de ytterligare egna aktier som förvärvats i återköpsprogrammet och en ökning av aktiekapitalet genom en fondemission. Statens röst- och ägarandel i Telia ökade därmed till 39,5 procent, vilket är den nuvarande nivån.

Vad avser möjligheterna att på sikt avyttra statens innehav i Telia har Försvarsmakten i ett yttrande till försvarsutskottet anfört att en eventuell avyttring, helt eller delvis, av statens ägarandel i Telia kan få allvarliga konsekvenser för verksamheter som är betydande för Sveriges säkerhet (yttr. 2018/19:FöU2y). Försvarsmakten har med anledning av riksdagens tillkännagivande till regeringen genomfört en fördjupad analys av riskerna med en försäljning av Telia (Fö2019/01317). Försvarsmaktens slutsats är att statens ägarandel i Telia i vart fall inte bör minskas. Regeringen har inte funnit skäl att ifrågasätta Försvarsmaktens slutsats och bedömer därmed att det inte bör vara aktuellt att minska statens ägande i Telia från den nuvarande nivån på 39,5 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Vidare gör regeringen bedömningen att det inte heller på sikt är möjligt att avyttra statens ägande i Telia. För att det inte ska råda några oklarheter om statens ägande bör riksdagens bemyndigande till regeringen att efter genomfört återköpsprogram minska statens röst- och ägarandel i Telia till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget återkallas. Regeringen anser därmed att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:4034 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4 föreslås att regeringens förslag om en ökning av anslaget 1:7 Energiteknik inom utgiftsområde 21 Energi ska avslås. Enligt motionärernas förslag bör anslaget för 2021 fortsatt vara 1 462 400 000 kronor. I motionen påpekas att dagens investeringsstöd för installation av solceller på goda grunder kan ifrågasättas när solceller nästan uteslutande producerar elenergi vid tidpunkter då Sverige redan har ett stort produktionsöverskott. Vidare påminner motionärerna om att de tidigare förordat att anslaget tas bort för att minska snedvridningen på energimarknaden.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen beslutade att rikta ett tillkännagivande till regeringen med anledning av fyra följdmotioner om att staten bör avveckla sitt ägande i Telia på sikt i samband med beredningen av regeringens proposition 2018/19:40 Återköpsprogram av aktier i Telia Company (bet. 2018/19:NU9, rskr. 2018/19:168). Utskottet ansåg att regeringen skulle genomföra en översyn av möjligheterna för staten att på sikt avyttra sitt ägande i Telia och underströk att en sådan

översyn ska innefatta en noggrann analys av vilka åtgärder som kan och behöver vidtas när det gäller ägande och förvaltning av den samhällsviktiga infrastruktur som finns i bolaget. Utskottet förtydligade samtidigt att ett sådant tillkännagivande inte påverkade regeringens möjligheter att avyttra statens aktier enligt förslagen i propositionen eller det tidigare riksdagsbeslutet om att inskränka regeringens möjligheter att avyttra aktierna i Telia. I betänkandet finns en reservation (S, V, MP) och en motivreservation (SD).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill med anledning av propositionen och den motion som har väckts med anledning av denna anföra följande. Vad gäller Telia Company AB föreslår regeringen att riksdagen ska återkalla bemyndigandet till regeringen att minska statens röst- och ägarandel i Telia Company AB till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Vidare gör regeringen bedömningen att det inte heller på sikt, mot bakgrund av Försvarmaktens fördjupade analys, är möjligt att avyttra statens ägande från den nuvarande nivån. Därmed anser regeringen även att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

Utskottet kan med anledning av regeringens förslag och bedömningar i fråga om Telia konstatera att riksdagens partier har olika syn på hur statens ägande av bolaget framöver bör utvecklas. Utskottet har dock i nuläget inget att invända mot regeringens bedömningar och delar således regeringens uppfattning att det aktuella tillkännagivandet kan anses vara slutbehandlat. Därmed har utskottet inte heller något att invända mot regeringens förslag om att återkalla bemyndigandet om Telia. Utskottet har inte heller något att invända mot de övriga förslag som läggs fram i propositionen.

Därmed förordar utskottet att finansutskottet tillstyrker propositionen i berörda delar och avstyrker motionsyrkandena.

Stockholm den 25 maj 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjälmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjälmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Lorena Delgado Varas (V) och Solange Olame Bayibsa (S).

Avvikande meningar

1. Vårändringsbudget för 2021 (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD) anför:

Regeringen föreslår i vårändringsbudgeten för 2021 att anslaget 1:7 Energiteknik ökas med 260 miljoner kronor eftersom intresset för att installera solceller varit större än väntat. Vi menar i motsats till regeringen att dagens investeringsstöd för installation av solceller på goda grunder kan ifrågasättas eftersom solceller nästan uteslutande producerar elenergi vid tidpunkter när Sverige redan har ett stort produktionsöverskott. Eftersom anslaget under budgetperioden uteslutande avser investeringsstöd till solceller och stöd till energilagring har vi även tidigare förordat att anslaget tas bort för att minska snedvridningen på energimarknaden. Vi förordar därför att finansutskottet tillstyrker motion 2020/21:4034 (SD) yrkandena 1 och 4 i berörda delar och avstyrker propositionen i motsvarande delar.

När det gäller Telia Company AB föreslår regeringen att riksdagen ska återkalla bemyndigandet till regeringen att minska statens röst- och ägarandel i Telia Company AB till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Vidare gör regeringen bedömningen att det inte heller på sikt, mot bakgrund av Försvarmaktens fördjupade analys, är möjligt att avyttra statens ägande från den nuvarande nivån. Därmed anser regeringen även att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat. Vi delar inte regeringens uppfattning i detta avseende utan vidhåller att telekomverksamhet generellt inte är något som staten bör syssla med och att denna del i Telia därför bör separeras från bolagets övriga verksamhet. Enligt vår mening skulle en översyn och noggrann analys av hur statens ägande i Telia kan avvecklas syfta bl.a. till att bolaget ska delas upp i en it-infrastrukturdel och en telekomverksamhetsdel, varefter den senare delen bör avyttras. Vi vill här åter understryka att staten genom ägande även fortsättningsvis ska ha inflytande över den säkerhetspolitiskt betydelsefulla infrastrukturen. Därmed delar vi inte regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivande kan anses vara slutbehandlat.

2. Vårändringsbudget för 2021 (KD)

Camilla Brodin (KD) anför:

När det gäller Telia Company AB föreslår regeringen att riksdagen ska återkalla bemyndigandet till regeringen att minska statens röst- och ägarandel i Telia Company AB till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Vidare gör regeringen bedömningen att det inte heller på sikt, mot bakgrund av Försvarmaktens fördjupade analys, är möjligt att avyttra statens ägande

från den nuvarande nivån. Därmed anser regeringen även att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat. Med anledning av regeringens förslag och bedömningar när det gäller tillkännagivandet om Telia vill jag anföra följande. I samband med riksdagens tillkännagivande framhöll utskottet att regeringen skulle genomföra en översyn av möjligheterna för staten att på sikt avyttra sitt ägande i Telia och underströk samtidigt att en sådan översyn skulle innefatta en noggrann analys av vilka åtgärder som kan och behöver vidtas när det gäller ägande och förvaltning av den samhällsviktiga infrastruktur som finns i bolaget. När regeringen nu återkommer till riksdagen i frågan hänvisas kort till att Försvarsmaktens slutsats är att statens ägarandel i Telia i vart fall inte bör minskas. Jag anser inte att detta kan anses svara mot en sådan översyn av möjligheterna som riksdagen har efterfrågat. Mot denna bakgrund delar jag inte regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivande ska anses vara slutbehandlat. När det gäller övriga förslag i propositionen som här är aktuella har jag inga invändningar.

Särskilda yttranden

Vårändringsbudget för 2021 (V)

Lorena Delgado Varas (V) anför:

Motionsrätten på ändringsbudgetarna är kraftigt begränsad. Partierna i riksdagen får bara motionera på de anslag som regeringen tar upp i ändringsbudgetarna, och i dessa fall får partierna bara föreslå sänkta anslagsnivåer, inte höjda anslag.

Det senaste året har varit speciellt på många sätt. Sedan pandemins utbrott har regeringen lagt fram hela 18 extra ändringsbudgetar. I några fall har Vänsterpartiet valt att motionera på dessa; i andra fall har företrädare för Vänsterpartiet valt att lämna särskilda yttranden i stället. Jag står i huvudsak bakom de insatser som regeringen hittills har presenterat som ett svar på pandemin, och mitt parti har även varit delaktigt i att förbättra dessa insatser.

Vårändringsbudgeten för 2021 innehåller ytterligare förslag för att hantera effekterna av pandemin. Jag står i huvudsak bakom även dessa. Jag och mitt parti har dock genom hela pandemin efterfrågat ett mer balanserat svar från regeringen. Det är inte hållbart att ge stöd till näringslivet på hundratals miljarder kronor samtidigt som det råder stor resursbrist inom t.ex. äldreomsorgen och sjukvården. Många hushåll har drabbats hårt av krisen med ökad arbetslöshet och försvunna extrajobb som följd.

Om det hade varit möjligt skulle jag lagt fram förslag för att stötta lanthan delen, lämnat utrymme för kommunerna att stärka det lokala näringslivet och underlättat för personal att ta över företag så att de får möjligheten att rädda sina jobb.

Mot denna bakgrund har jag valt att ställa mig bakom utskottets förslag att finansutskottet ska tillstyrka propositionen och avstyrka motionsyrkandena i de delar som behandlas här även om de invändningar jag redovisat ovan kvarstår.